

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 27^{ΗΣ} ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1938

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΑΝΤ. ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΛΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Ἡ Ἀκαδημία ἀπεδέχθη τὸ ἐκ 50 Μετοχῶν τοῦ Ἑθνικοῦ Δανείου 1914 κληροδότημα Ἰω. Δ. Μυλωνοπούλου, διὰ τὴν ἀπονομὴν ἐκ τῶν τόκων αὐτοῦ βραβείου ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεσσαλικὸν Ἑπαθλον Ἰωάννου Μυλωνοπούλου».

Ὁ κ. **Σωκράτης Κουγέας**, ἀφοῦ ἐξέφρασεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς 150ῆς ἐπετειοῦ ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Βύρωνος τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν μνήμην τοῦ διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐλευθερίαν θανόντος ποιητοῦ, παρουσίασεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἄγνωστον καὶ λανθάνον ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ αὐτόγραφον τοῦ Βύρωνος, περιέχον τὸ πρωταρχικὸν σχεδιάσμα τῆς πρώτης στροφῆς τοῦ πρώτου ἄσματος τοῦ Τσαίλντ Χάρολντ μετὰ τοῦ περὶ Δελφῶν ἰδιοχείρου τοῦ ποιητοῦ σημειώματος, τὸ ὁποῖον ἔνεκα τῶν ποικίλων γραφῶν καὶ τῶν ἄλλων παραλλαγῶν τὰς ὁποίας παρουσιάζει, ἔχει σπουδαίαν κριτικὴν ἀξίαν διὰ τὸ κείμενον τῆς Βυρωνείου ταύτης στροφῆς. Τὸ αὐτόγραφον φέρει ἰδιόχειρον ἀφιέρωσιν τῆς ἀδελφῆς τοῦ Βύρωνος Αὐγούστας Λεΐ, δι' οὗ φαίνεται ὅτι αὕτη τὸ ἐδώρησε τὴν 16 Ἰουνίου 1840 εἰς τὸν ἐκ Κεφαλληνίας Ἰωάννην Γερασίμου Κλαδᾶν, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε νομικὸς καὶ μανιώδης συλλέκτης σπανίων βιβλίων καὶ χειρογράφων, υἱὸς τοῦ Γερασίμου Κλαδᾶ ἀποτελεσματικῶς τὸ 1809 ἐργασθέντος ὑπὲρ τῆς Ἀγγλίας ἐν Ἑπτανήσῳ διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς ἐκεῖ τότε κατοχῆς ἀπὸ Γαλλικῆς εἰς Ἀγγλικήν.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς καταθέτει τὰ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἀποσταλέντα συγγράμματα.

Ὁ κ. **Κωνστ. Ζέγγελης** καταθέτει τὸ σύγγραμμα τῶν κκ. Ἐμμ. Ἐμμανουήλ

καὶ Ἰουλ. Διαλέτου «Χημεία Ἀνόργανος καὶ Ὄργανική» καὶ ἐξαίρει δι' ὀλίγων τὴν σπουδαιότητα τῆς συγγραφῆς.

Ὁ κ. **Κωνστ. Μ. Ράλλης** παρουσιάζει εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὴν πραγματείαν τοῦ κ. Δημητρίου Καστόρχη περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι σωφρονιστικῆς πολιτικῆς ἐξαίρων ταύτην διὰ τῶν ἐξῆς:

«Πρὸ πολλοῦ ἤδη διὰ τὴν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν σπουδαιότητα τῆς ἐφηρομοσμένης ποινικῆς ἐπιστήμης ἀπεσπιάσθησαν ἐκ τοῦ Ποινικοῦ Καθόλου Δικαίου καὶ ἀπετέλεσαν ἰδίους κλάδους ἢ ἐγκληματολογία καὶ ἡ σωφρονιστικὴ ἰδίᾳ. Ἰδρύθησαν δὲ καὶ παρ' ἡμῖν ἔδρα τακτικῆ, ἔδρα ἔκτακτος αὐτοτελῆς τῆς ἐγκληματολογίας καὶ τῆς σωφρονιστικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν ἐν ἧ ἴαν ἐπιτυχῶς διδάσκει τὸ μάθημα τοῦτο ὁ κ. Κωνσταντῖνος Γαρδίκας, ἐν δὲ τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης τακτικῆ ἔδρα τῆς ἐφηρομοσμένης ποινικῆς ἐπιστήμης ὅπερ μάθημα διδάσκει ὡσαύτως ἴαν ἐπιτυχῶς ὁ κ. Δημήτριος Καστόρχης.

»Μέγα κοινωνικὸν πρόβλημα πραγματεύεται τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Δημ. Ε. Καστόρχη, καθηγητοῦ τῆς ἐν Θεσσαλονικῆ Νομικῆς Σχολῆς, ἐσχάτως δημοσιευθὲν ἔργον, ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἡ ἐν Ἑλλάδι σωφρονιστικὴ πολιτικὴ*: τὸ πρόβλημα τῆς ἐγκληματικότητος καὶ τῆς δεούσης καταπολεμήσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Πολιτείας.

»Ὁ συγγραφεὺς καθορίζει ἐν ἀρχῇ, ἐρειδόμενος ἐπὶ τῶν ἐπισήμων κρατικῶν στατιστικῶν, τὴν πορείαν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐγκληματικότητος. Τὰ πορίσματα τῆς ἐρεῦνης ταύτης δὲν τυγχάνουσιν εὐφρόσυνα. Ἡ καθόλου ἐγκληματικότης (ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν) ὑπερδιπλασιάσθη ἐντὸς ἐπταετίας, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1926 μέχρι τοῦ ἔτους 1932. Εἰδικώτερον, ἡ ἐγκληματικότης τῆς γυναικὸς ἐν Ἑλλάδι, ἥτις προπολεμικῶς ἦτο ἡ ἐλαχίστη ἐν Εὐρώπῃ, λόγῳ τῶν ἰδιαζόντων κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ὄρων τῆς διαβιώσεως τῆς ἑλληνίδος, ὡς ἀπέδειξεν ὁ συγγραφεὺς ἐν προτέρῳ αὐτοῦ μελέτῃ, ηὐξήθη κατὰ τὴν ὡς ἄνω περίοδον εἰς τὸ πενταπλάσιον. Τέλος ἡ κοινωνικὴν μάστιγα ἀποτελοῦσα ἐγκληματικὴ ὑποτροπή, ἐξ ἧς δημιουργεῖται ἡ χρονία καλουμένη ἐγκληματικότης, ὑπερετριπλασιάσθη ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἐπταετίας. Τοιαύτη αὔξεις τῆς ἐγκληματικότητος ἀποδεικνύει ὅτι τὸ παρ' ἡμῖν κρατοῦν σωφρονιστικὸν σύστημα ἀπέτυχε τοῦ κυρίου αὐτοῦ σκοποῦ, τῆς περιστολῆς τῆς ἐγκληματικότητος. Προφανῆς καθίσταται ὡς ἐκ τούτου ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναμορφώσεως αὐτοῦ.

»Δοθέντος ὅτι ἡ σπουδαιότερα καὶ ἡ μάλιστα χρησιμοποιουμένη σήμερον ποινὴ τυγχάνει ἢ κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἐπιβαλλομένη ποινή. Ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται εἰδικώτερον τὰ τῆς ἀναμορφώσεως τῶν σωφρονιστικῶν καλουμένων ποινῶν, ὡς καὶ τῆς ὅλης σωφρονιστικῆς διοικήσεως, ὑποδεικνύων τὰ προσήκοντα. Ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀναμορφωτικὸν τοῦτο ἔργον, ὁ κ. Καστόρχης προβαίνει ἐν πρῶ-

τοισ εἰς κριτικὴν ἔρευναν τοῦ θεμελιώδους ἐν Ἑλλάδι *ὄργανοῦ νόμου* «περὶ φυλακῶν» τῆς 23^{ης} Νοεμβρίου 1911, ὅστις ἐξεδόθη ὑπουργοῦντος τοῦ Νικ. Δημητρακοπούλου, προϊσταμένου δὲ τῆς σωφρονιστικῆς διοικήσεως τοῦ κ. Καστόρχη. Τὸ νομοθέτημα τοῦτο χαρακτηρίζει ὁ συγγραφεὺς ὡς τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι βῆμα πρὸς ὀργάνωσιν τῆς σωφρονιστικῆς ἡμῶν διοικήσεως ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων. Κατ' αὐτὸ δέον νὰ εἰσαχθῆ ἐν Ἑλλάδι κατ' ἀρχὴν τὸ μικτὸν καλούμενον σύστημα, καθ' ὃ οἱ κρατούμενοι ἐργάζονται ἐν κοινῷ κατὰ τὴν ἡμέραν, ἀπομονοῦνται δὲ κατὰ τὴν νύκτα. Ὁ χωρισμὸς τῶν κρατουμένων ἀποτελεῖ σήμερον τὸν πρῶτον ὄρον τῆς σωφρονιστικῆς μεταχειρίσεως—Τὸ σύστημα τῆς πλήρους ἀπομονώσεως δέον νὰ ἐφαρμοσθῆ μόνον ἐπὶ τῶν βραχυποίνων καταδίκων, καθ' ὅτι ἡ ἐν κοινῷ ἐκτινομένη βραχεῖα ποινὴ οὐδεμίαν ἐκφοβιστικὴν ἢ βελτιωτικὴν ἐπίδρασιν ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ κρατουμένου.—Τὸ σύστημα τῶν ἀγροτικῶν φυλακῶν δέον νὰ χρησιμοποιηθῆ μόνον ἐπὶ τῶν ἐκισάντων ἤδη ἱκανὸν μέρος τῆς ποινῆς αὐτῶν, ἐπιδειξάντων δὲ καλὴν διαγωγὴν καὶ παρασχόντων βασίμους ἐνδείξεις βελτιώσεως.

»Ὁ κ. Καστόρχης προβαίνει κατόπιν εἰς κριτικὴν ἔρευναν τοῦ *Σχεδίου Ἑλληνικοῦ Ποινικοῦ Κώδικος* τοῦ ἔτους 1933, ὅπερ ὑποδεικνύει ὡς ἐφαρμοστέον παρ' ἡμῶν τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ πρῶτον ἀναπτυχθὲν προοδευτικὸν σύστημα, μίγμα τοῦ ἀπομονωτικοῦ καὶ τοῦ μικτοῦ συστήματος. Ὁ συγγραφεὺς δέχεται ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο τυγχάνει, ἀπὸ *θεωρητικῆς ἀπόψεως*, τὸ τελειώτερον. Ἀτυχῶς, ὡς ἀποδεικνύει, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῆ τοῦτο ἐν Ἑλλάδι: τὸ μὲν ἐξ οἰκονομικῶν λόγων, ὡς ἀπαιτουμένων πρὸς λειτουργίαν τούτου πλείστων ὄσων καὶ παντοειδῶν κτιρίων, τὸ δὲ λόγῳ τῆς ἐλλείψεως παρ' ἡμῶν τοῦ πρὸς τοῦτο ἀναγκαίου, ἐπιστημονικῶς καὶ ἐπαγγελματικῶς μεμορφωμένου, σωφρονιστικοῦ προσωπικοῦ.

»Ἐρευνᾶται κατόπιν τὸ ζήτημα τῶν ἐν Ἑλλάδι *Ἀγροτικῶν Φυλακῶν*, καὶ ἐν συναφείᾳ πρὸς αὐτὸ τὸ ζήτημα τῶν ἐν *ὑπαίθρῳ Δημοσίων ἢ κοινωφελῶν ἔργων* οἷα ἡ διὰ καταδίκων ἀποξήρασις ἐλῶν, ἡ ἐκχέρσωσις γαιῶν, τὰ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα, ἡ κατασκευὴ ὁδῶν, κ. λ. π., ὧν μεγίστη ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀνάγκη. Ὁ συγγραφεὺς κρίνει τὰ ἔργα ταῦτα ὡς ἐνδεικνύμενα ἰδίᾳ παρ' ἡμῶν, δυνάμενα ν' ἀπασχολήσωσι μέγαν ἀριθμὸν καταδίκων, προκριτέα δέ, ἰδίᾳ ἀπὸ ἐκφοβιστικῆς τῆς ποινῆς ἐπιδράσεως, τῶν συνήθων γεωργικῶν. Ὡς λέγει: «διὰ τοιούτων ἐπιπόνων, ἀλλὰ καὶ παραγωγικῶν ἅμα ἔργων, θέλομεν μετατρέψῃ τοὺς ἐργάτας τοῦ ἐγκλήματος εἰς σκαπανεῖς κοινω-»
»νικῆς προόδου».

»Ὁ κ. Καστόρχης προβαίνει εἴτα εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ τῆς μορφώσεως ἐν Ἑλλάδι *σωφρονιστικοῦ προσωπικοῦ*. Τὸ θέμα τοῦτο χαρακτηρίζει ὡς *πρωτεῦον* ἐν τῇ σωφρονιστικῇ διοικήσει, τονίζει δὲ τοῦτο λέγων: «Καὶ ἐὰν ἡ Ἑλλὰς ἀποκτήσῃ τὰ τελειότερα κτίρια, ταῦτα οἰκτρῶς θέλουσιν ἀποτύχη ὑπὸ τὸ ὑφιστάμενον νῦν *προσωπικόν*».

Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ ἐνδιαφέρουσαν ποιεῖται διάκρισιν, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀπαιτούμενα παρὰ τοῦ προσωπικοῦ προσόντα, μεταξὺ ἀφ' ἐνὸς τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντιλήψεων, περὶ ἀνταποδοτικῆς ποινῆς, ἀποσκοπούσης ἰδίᾳ εἰς τὴν ἐκφόβισιν τοῦ ἐγκληματίου, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν νεωτέρων ἀντιλήψεων, τῶν ἐπιζητουσῶν διὰ τῆς ποινῆς ἰδίᾳ τὴν βελτίωσιν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀναπροσαρμογὴν (Resozialisierung) τοῦ κρατουμένου. Διὰ τὰς πρώτας ἀρκεῖ ἀπλοῦς δεσμοφύλαξ, αἱ τελευταῖαι ὅμως ἀπαιτοῦσιν ἐξειδικευμένον *σωφρονιστήν*. Προφανὲς καθίσταται ὅτι πρὸς πραγματώσιν τῶν νεωτέρων ἀντιλήψεων, δι' ὧν εἰσάγεται ἡ ἑξατομίκευσις τῆς ποινῆς, ἀναλόγως τῆς ἰδιοτυπίας τοῦ δράστου, ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ὅλως ἐπαγγελματικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ μόρφωσις τοῦ σωφρονιστικοῦ προσωπικοῦ. Τὴν μόρφωσιν ταύτην δύναται νὰ παράσχῃ μόνον *εἰδικὴ σωφρονιστικὴ Σχολή*, ὡς ἐπανειλημμένα διεθνή ποινικὰ Συνέδρια ὑπέδειξαν ἤδη. Τὰ τῆς λειτουργίας τοιαύτης Σχολῆς λεπτομερῶς ἐκτίθενται ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κ. Καστόρχη. Προσθετέον ὅτι, τῆς Σχολῆς ταύτης ἰδουμένης ὡς παραρτήματος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἢ Θεσσαλονίκης, ἐν ᾧ θέλουσι διδάσκει καθηγηταὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς, τὸ πρὸς ἀναμόρφωσιν τοῦ σωφρονιστικοῦ ἡμῶν κλάδου μέγα τοῦτο βῆμα δύναται ἀδαπάνως σχεδὸν νὰ πραγματοποιηθῇ.

»Ἐν τέλει ὁ κ. Καστόρχης ἀναπτύσσει τὰ τῆς δεούσης ὁργανώσεως τῆς *κεντρικῆς Σωφρονιστικῆς διοικήσεως*. Ὑποδεικνύει ὅτι καὶ ἐν ἑτέροις κράτεσιν, ἔνθα ἐπὶ τὴν ἀνωτάτην Διεύθυνσιν ἢ ἐποπτείαν τῆς Σωφρονιστικῆς Διοικήσεως καλοῦνται ἄνδρες πείρας καὶ κύρους, ἐγένετο ἀντιληπτὴ ἡ ἀνάγκη ὑπάρξεως παρὰ τὸν Ὑπουργόν, συμβουλευτικοῦ μονίμου ὁργάνου, ἀνεξαρτήτου τῆς ὑπηρεσίας. Τοιοῦτον ὄργανον ἀποτελεῖ τὸ Ἀνώτατον Σωφρονιστικὸν Συμβούλιον, ἀπαρτιζόμενον συνήθως ἐξ ἀνωτάτων δικαστικῶν καὶ εἰδικῶν ἐπιστημόνων. Τοιοῦτον Συμβούλιον ὑφίσταται ἀπὸ ἐτῶν ἐν Γαλλίᾳ, εἰσήχθη δὲ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Βελγίῳ, ἐν τῇ γείτονι Γιουγκοσλαβίᾳ, ὡς καὶ ἐν Ρουμανίᾳ, καὶ ἀλλαχοῦ. Τὴν λειτουργίαν τοιοῦτου Συμβουλίου θεωρεῖ ὁ συγγραφεὺς ὡς ἀναγκαίαν ἐν Ἑλλάδι, καθ' ὃ μέλλουσαν ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ συνδράμῃ τὸν οὐχὶ κατ' ἀνάγκην εἰδικὸν περὶ τὰ σωφρονιστικὰ Ὑπουργὸν εἰς τὸ δυσχερὲς αὐτοῦ ἔργον, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἰδίᾳ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀναγκαίαν μόνιμον καὶ ἐνιαίαν κατεύθυνσιν ἐν τῇ σωφρονιστικῇ διοικήσει καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ ἀναδημιουργικῇ αὐτῆς προσπάθειᾳ

»Τὸ ὅλον ἔργον ἀποδεικνύει τὸν γράψαντα βαθὺν γνώστην τῶν ἐπιστημονικῶν δεδομένων, ὡς καὶ τῶν συγχρόνων ἀντιλήψεων, κάτοχον τῆς ἐν τῇ πράξει κτηθείσης πείρας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλαχοῦ κρατούντων, ἐν τε τῇ νομοθεσίᾳ ὡς καὶ ἐν τῇ διοικητικῇ πρακτικῇ, παρέχει δὲ πληθὺν πολυτίμων ὑποδείξεων εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι Κρατικὴν διοίκησιν».